

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ
ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ
У МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Матеріали науково-практичної конференції
з міжнародною участю
28 березня 2024 року

ПОЛТАВА – 2024

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ СВІТОВОГО КІНОМИСТЕЦТВА ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ <i>Животовська Л.В., Рудь В.О., Скрипніков А.М., Бойко Д.І., Боднар Л.А.</i>	81
ІДЕЇ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ МУЛЬТИМОДАЛЬНОСТІ В НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ <i>Жовнір М.М., Лещенко Т.О.</i>	84
ВИКОРИСТАННЯ МОДЕЛІ ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В РЕАЛІЯХ ВОЄННОГО ЧАСУ В УКРАЇНІ <i>Жукова М. Ю., Ткаченко О.В., Коковська О. В., Міщенко І.В.</i>	87
ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПРИ ЗМІШАНОМУ НАВЧАННІ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ <i>Зубченко С.Г., Калашніков Д.В., Кіндій Д.Д., Кіндій В.Д., Вонсович Ю.В., Давидова О.В., Зубченко Ю.П., Малюченко М.М.</i>	88
РОЛЬ СТУДЕНТСЬКИХ ОЛІМПІАД У ПІДВИЩЕННІ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МАЙБУТНІХ МЕДИКІВ <i>Іваницька О.С., Гончаренко Н.І., Іваницький І.О., Локес К.П., Буханченко О.П.</i>	90
МЕДІАГРАМОТНІСТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ БАКАЛАВРСЬКОГО І МАГІСТЕРСЬКОГО РІВНІВ: ПРО ЩО СВДІЧАТЬ ЦИФРИ І НАД ЧИМ ПОТРІБНО ПРАЦЮВАТИ? <i>Іваницька Т.А., Петров Є.Є., Казаков Ю.М., Кузьменко Н.В., Трибрат Т.А.</i>	92
РОЛЬ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНИХ І ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ СТУДЕНТІВ МЕДИЧНИХ ЗВО <i>Іващенко Д.М., Іващенко С.П.</i>	94
ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕДИЧНА ХІМІЯ» ЯК ОДИН ІЗ КРОКІВ ДО МАЙБУТНЬОЇ ПРОФЕСІЇ <i>Іващенко О. Д., Копанцева Л. М., Стрижак С. В., Стрижак Д. О.</i>	96
СКЛАДНОЩІ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ПЕРІОД ВІЙНИ <i>Ільченко В.І., Сизова Л.М., Муравльова О.В., Пікуль К.В., Прилуцький К.Ю., Шаєнко З.О., Дворник І.Л., Ільченко М.М.</i>	98
АКТУАЛЬНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ, ЯКИМИ МАЄ ВОЛОДІТИ КОЖНИЙ ВИКЛАДАЧ <i>Каськова Л.Ф., Павленкова О.С., Амосова Л.І., Уласевич Л.П., Садовські М.О.</i>	100
МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ КІНЦЕВОГО РІВНЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ПІД ЧАС ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ <i>Каськова Л.Ф., Уласевич Л.П., Амосова Л.І., Новікова С.Ч., Павленкова О.С., Андріянова О.Ю.</i>	102
ВИКОРИСТАННЯ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ПРОФІЛАКТИКА СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ ІЗ ПРОПЕДЕВТИКОЮ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ» <i>Каськова Л.Ф., Янко Н.В., Андріянова О.Ю., Ващенко І.Ю., Новікова С.Ч., Павленкова О.С.</i>	103
ДЕЯКІ ПИТАННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ У ВИЩИХ МЕДИЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ <i>Катеренчук В.І.</i>	105
РОЛЬ НАВЧАЛЬНОГО ПОСІБНИКА В СУЧАСНІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ В УКРАЇНІ <i>Катеренчук В.І.</i>	107
ЯКІСТЬ ОСВІТИ І ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ: ЩО ЧАС ПРИЙДЕШНІЙ НАМ ГОТУЄ? <i>Катеренчук І.П.</i>	109
САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ: ВИДИ І ФОРМИ <i>Кіндій Д.Д., Кіндій В.Д., Зубченко С.Г., Зубченко Ю.П.</i>	112
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ НА КАФЕДРІ БІОЛОГІЇ ПДМУ <i>Клепець О.В., Єрошенко Г.А., Рябушко О.Б., Вацєнко А.В., Улановська-Циба Н.А., Передерій Н.О., Шевченко К.В., Григоренко А.С.</i>	113
ЗНАЧЕННЯ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ОСНОВ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ВМОТИВОВАНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ <i>Комишан І.В., Коршенко В.О., Буря Л.В., Матвієнко Т.М., Саргош О.Д., Філатова В.Л., Романюк М.В., Рак К.І.</i>	116
РЕЗИЛЬЄНТНІСТЬ ЯК МЕТАКОМПЕТЕНЦІЯ ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ <i>Кононов Б.С., Білаш С.М., Проніна О.М., Коптев М.М., Пирог-Заказникова А.В., Олійніченко Я.О., Донченко С.В., Олексієнко В.В.</i>	118
ПСИХОЛОГО-ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ <i>Коробейнікова Ю.Л., Коробейніков Л.С.</i>	119
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ <i>Коршенко В.О., Матвієнко Т.М.</i>	121

моральні цінності, наявність стійкої рольової моделі, прийняття обставин, повага до себе й інших, емоційний інтелект, творчість, управління почуттями, автономія, самооцінка, баланс між особистим і професійним життям, пошук інновацій і досягнення цілей тощо);

- сімейні (наявність позитивних сімейних стосунків, розуміння і підтримка рідних);
- соціальні (позитивні соціальні відносини, підтримка однолітків, соціальні ресурси, налагодження товариських стосунків із колегами, святкування успіхів колег та їх оцінювання, співпраця й довірчі відносини з керівництвом);
- професійні (компетентність, баланс у професійному житті, самоефективність, самоконтроль, локус внутрішнього контролю, когнітивна гнучкість, професійна ідентичність, рівень задоволеності роботою, позитивне ставлення до роботи, обмін знаннями, навичками, досвідом; здатність до виявлення стресових факторів і впровадження відповідних стратегій розв'язання проблем, активний спосіб їх розв'язання, осмислений і конструктивний підхід до саморозвитку і самоздійснення в складних обставинах) [6].

Факторами, які негативно впливають на резильєнтність медичних працівників, вважають: недостатні професійні навички і знання, невміння управляти стресом і володіти емоціями, брак підтримки з боку колег, а також відсутність позитивних очікувань щодо майбутнього. Наслідком цього можуть бути порушення фізичного і психосоматичного стану медичних працівників, поява нервового виснаження, зниження працездатності й показників психічних процесів (пам'яті, мислення, уваги), негативне ставлення до життя і професії (Atkinson P. A., Martin C. R., Rankin J., Editorial G.) [5; 6].

Згідно з останніми дослідженнями резильєнтність як метакомпетенція майбутніх фахівців передбачає: уміння «відбивати» негативні чинники, відмежовуватися від них; розуміння власних сильних і слабких сторін; винахідливість; емоційний самоконтроль; відчуття суб'єктності; наявність саморефлексії та рефлексії; уміння розв'язувати проблеми; опора на емоційну залученість; здатність розв'язувати проблеми; уміння взаємодіяти з іншими [5].

Зважаючи на різні наукові здобутки, можемо підсумувати, що до основних ознак резильєнтності медичних працівників належать такі: функційність; індивідуальний ступінь вираженості; зв'язок з ефективністю.

Медичний працівник із достатнім рівнем розвитку резильєнтності здатний об'єктивно підходити до оцінки будь-якої складної ситуації, розкривати свій внутрішній потенціал, навіть в умовах емоційної напруженості, адаптуватися до змін середовища, не втрачаючи свою фахову результативність і наполегливість. Саме ці якості необхідно розвивати на етапі навчання в ЗВО.

Список використаної літератури

1. Браткова О. Ключові компоненти метакомпетентності сучасного викладача для ефективної психолого-педагогічної взаємодії з учасниками освітнього процесу. Витоки педагогічної майстерності. 2020. Вип. 25. С. 34-38. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2020.25.223181>
2. Зубровський Д. С. Феномен посттравматичного зростання як перспективний напрямок досліджень у вітчизняній психології. URL: <http://nuczu.edu.ua/sciencearchive/ProblemsOfExtremeAndCrisisPsychology/vol20/Zubovskui.PDF>
3. Кузікова С., Щербак Т. Теоретико-емпіричний аналіз проблеми резильєнтності та стресостійкості в педагогічній діяльності. Психологічний журнал. 2022. № 8. С. 39-46. <https://doi.org/10.31499/2617-2100.8.2022.258313>
4. Лазос Г. П. Резильєнтність: концептуалізація понять, огляд сучасних досліджень. Актуальні проблеми психології. Київ, 2018. Т. 3: Консультативна психологія і психотерапія. Вип. 14. С. 26-64. URL: http://appspsychology.org.ua/index.php/ua/?option=com_content&view=article&id=590&Itemid=442
5. Федотова Т. В. Резильєнтність як одна із метакомпетенцій розвитку майбутнього фахівця початкових класів. Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2018. № 8 (322). С. 159-164.
6. Шевченко О. Т. Психологічні особливості розвитку резильєнтності майбутніх медичних сестер у роботі з важкими соматичними хворими: дис. ... канд. психол. наук : 19.00.07 ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т пед. освіти і освіти дорослих імені І. Зязюна. Київ, 2020. 276 с.
7. Richardson G. E. The meta-theory of resilience and resiliency. Journal of Clinical Psychology. 2002. Vol. 58 (3). P. 307-321. DOI: 10.1002/jclp.10020

ПСИХОЛОГО-ДИДАКТИЧНІ АСПЕКТИ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНИХ СТУДЕНТІВ

Коробейнікова Ю.Л., Коробейніков Л.С.

Полтавський державний медичний університет

Стаття висвітлює чинники, які впливають на засвоєння знань і залежать від викладача і здобувача освіти.

Ключові слова: навчальний процес, англomовні студенти, викладачі.

The article is devoted to the factors that influence the assimilation of knowledge and depend on the teacher and the student.

Key words: educational process, english-speaking students, teachers.

Професійна підготовка іноземних студентів ставить на меті професійне становлення шляхом оволодіння знаннями, уміннями й навичками з конкретної спеціальності. Для успішного здобуття професійної освіти для іноземних студентів мають бути створені максимально комфортні умови.

Викладач має допомогти студентам під час навчального процесу подолати психологічні й академічні труднощі, адаптуючи навчальний матеріал до роботи з різними категоріями іноземних студентів. Також приділяти увагу методичним і методологічним особливостям роботи з іноземними студентами. Це вимагає від викладача додаткової методичної, організаційної роботи, необхідності у вільному володінні англійською мовою, безперервної самоосвіти й підвищення кваліфікації.

Вищевказані аспекти сприяють полегшенню періоду адаптації, роблять заняття більш ефективними, що допомагає підвищенню якості процесу навчання, у результаті чого відбувається покращання академічних здобутків, і сприяє якісному формуванню професійної компетентності та професійної підготовки іноземних студентів [2].

На сучасному етапі організації й розвитку медичної освіти великого значення набувають педагогічні та психологічні аспекти навчання [4;5]. Як складний пізнавальний процес, воно спрямоване на міцне оволодіння знаннями, вміннями і практичними навичками. У ньому задіяна низка психологічних процесів, які здійснюються в різних дидактичних ситуаціях [1;3].

Навчальний процес щодня ставить викладачів перед необхідністю вирішення питань, пов'язаних із підготовкою й проведенням занять з англомовними студентами. Відомо про відсутність достатньої підготовки викладачів-клініцистів у галузі педагогіки, психології та методики викладання англійською мовою. Тому необхідний базовий рівень підготовки сучасного викладача, що забезпечує обсяг методичних умінь для педагогічно і психологічно грамотної організації навчального процесу і має охоплювати:

- оволодіння психолого-педагогічними закономірностями професійної підготовки майбутнього фахівця;
- оволодіння сучасним арсеналом форм, методів і засобів навчання, що охоплює всі сторони професійної підготовки;
- розвиток сучасного методичного мислення, що дозволяє кваліфіковано розв'язувати нові проблеми.

Відомо, що навчання складається з низки психічних процесів, які взаємозумовлені діяльністю викладача і студента, викладання й навчання. Тому для реалізації завдань навчання рівень психолого-педагогічної підготовки викладача має визначитися не тільки ступенем його професійних якостей як лікаря, а й умінням застосовувати на практиці сучасний арсенал форм, методів і засобів навчання. І лише на цій основі можлива відмова від наявної жорсткої уніфікації та стандартизації навчально-методичної роботи, а пріоритетним може стати право кожного викладача на індивідуальну своєрідність методичного стилю.

Навчання охоплює три основні види діяльності – репродуктивну, реконструктивну і продуктивну. Репродуктивна діяльність – це знання, що забезпечують впізнавання матеріалу при повторному сприйнятті та повторення раніше засвоєної інформації. Реконструктивна діяльність – це виконання певних завдань з урахуванням отриманої інформації, тобто власне професійні навички і вміння, сформовані шляхом повторення. Продуктивна діяльність – це здатність на основі раніше отриманої інформації та сформованої системи знань вирішувати завдання в нових, нетипових умовах, застосовуючи ці знання в ситуаціях, які раніше не входили до навчального процесу.

На процес передачі й засвоєння знань, умінь і навичок впливає низка факторів, які залежать від викладача (вибір дидактичної системи, необхідний рівень навчання, методика проведення занять, кваліфікація й особистість викладача, характер, ефективність і точність критеріїв оцінки) і від студентів, які навчаються (тип вищої нервової діяльності, швидкість мислення, уміння переходити від абстрактного до конкретного і навпаки, вид пам'яті, цільова установка на вчення і т.п.).

Результат засвоєння студентами знань, умінь і практичних навичок обумовлений цілями навчання, які мають бути підпорядковані критеріям, що визначають планований рівень засвоєння навчального матеріалу. Тому, формуючи навчальні цілі, необхідно керуватися відповідною термінологією, яка відображає завершальний навчальний результат зусиль викладача і досягається власне студентом: «знати», «вміти» і «володіти».

Знання – це свідомо сприйнята і зафіксована в пам'яті інформація, засвоєна лише на рівні творчого застосування. Знання можна вважати повноцінними, якщо студент знає, розуміє викладені викладачем факти, терміни, принципи, закони й закономірності; уміє порівнювати, аналізувати, оцінювати факти, робити висновки; уміє застосовувати знання для вирішення типових і складних творчих завдань, володіє певними професійними прийомами й навичками.

Уміння й навички – це здатність студентів виконувати визначення лікарських маніпуляцій на основі засвоєних знань і багаторазових вправ.

Професійна підготовка лікаря-стоматолога передбачає і формування системи знань, умінь, навичок, і розвиток специфічних особистісних якостей, відповідних вимогам професії. Формування особистості студента, адекватної вимогам професійної діяльності, вимагає від викладача тонких здібностей психологічного впливу на особистість. Багато в чому успіх у цьому напрямі діяльності залежить від статусу професії: чим вищий статус професії, тим вищий рівень мотивації, що полегшує формування професійного спектра якостей особистості.

Однією з головних психологічних умов формування професійних якостей майбутнього лікаря є органічна єдність змісту навчального і виховного матеріалу. Виховна інформація, зумовлена темою конкретного заняття, має органічно й природно вплітатися в неї, психологічно доступно сприйматися в єдності.

Важливим моментом є також відмова від підходу до виховання тільки на позитивному прикладі. Сучасний підхід базується на вмінні виховувати особистість на об'єктивних фактах, що правдиво відображають реальний стан справ у охороні здоров'я й суспільстві. Цей підхід є порядним, викликає довіру, формує психологічну готовність студентів до реальних умов професійної діяльності, дозволяє стимулювати їх до спільного пошуку способів розв'язання проблем.

У висновку необхідно наголосити, що педагогічні та психологічні аспекти навчання передбачають високий ступінь індивідуалізації навчання й виховання, де основний акцент має ставитися на активізацію ініціативи здобувачів освіти, застосування у відносинах викладача і студентів принципів педагогіки співробітництва.

Список використаної літератури

1. Дидактичні системи у вищій освіті: навч.-метод. посіб. / Стражнікова І.В. – Івано-Франківськ: НАІР, 2016. – 108 с.
2. Лукацька Я.С. Особливості навчання іноземних студентів у закладах вищої освіти / Лукацька Я.С. // Вісник університету ім. Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». – № 1(19). – Дніпро, 2020. – С. 211-217.
3. Психологія діяльності та навчальний менеджмент: навч. посіб. / Артюшина М.В., Журавська Л.М. – К.: КНЕУ, 2008. – 336 с.
4. Психологія і педагогіка: лекції / Васянович Г.П. // Вибрані твори. – Т. 4. – Львів: Сполом, 2010. – 512 с.
5. Психолого-педагогічні засади діяльності педагога сучасної професійної школи: навч.-метод. посіб. / Дегтярьова Г.С., Козар М.М. – К.: Педагогічна думка, 2013. – 144 с.